

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»
Навчально-науковий інститут гуманітарних і соціальних наук
Фінансово-економічний факультет

ТРАНСАТЛАНТИЧНА БЕЗПЕКА ТА РОЛЬ УКРАЇНИ

Матеріали
всеукраїнської науково-практичної конференції,
12 червня 2025 м. Дніпро

м. Дніпро
НТУ «Дніпровська Політехніка»

УДК 327 + 327.477 + 341.232 + 341.235

Т 01

*Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук НТУ «Дніпровська Політехніка» (протокол № 12 від 24.06.2025 р.),
Вченою радою Фінансово-економічного факультету НТУ «Дніпровська Політехніка»
(протокол № 7 від 24.06.2025 р.)*

Редакційна колегія:

Т.В. Кулик (ред.), к.і.н., с.н.с., М.С. Пашкевич, д.е.н., проф., О. В. Усатенко, д.е.н., проф.,
А.А. Макурін, д.е.н., проф., К.П. Пілова, к.е.н., доц., С. М. Шагоян, к.е.н., доц., А.О.
Перфільєва, к.і.н., доц., О. С. Двуреченська, к.і.н., доц.

Т 01 Трансатлантична безпека та роль України: матеріали всеукраїнської. наук.-
практ. конф. 12 червня 2025 р., м. Дніпро / за заг. ред. Т. В. Кулик. Дніпро: НТУ ДП,
2025. 183 с.

Збірка містить матеріали доповідей учасників всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансатлантична безпека та роль України» щодо глибинних зрушень у міжнародному безпековому середовищі, спричинені загостренням стратегічної конкуренції, новою хвилею геополітичних викликів та еволюцією світового порядку. Розглядаються структурні зміни безпекової архітектури, геоекономічні чинники та реакція західних альянсів на політику сили. Особливу увагу приділено війні росії проти України як каталізатору змін у регіональній і глобальній безпеці. Важливим напрямом є осмислення стратегічної ролі України в трансформації європейської та євроатлантичної безпекової системи. Аналізуються формати співпраці з ЄС, НАТО та США, питання оборонної політики, автономії ЄС і трансатлантичної згуртованості. Представлено бачення майбутніх безпекових сценаріїв в умовах цифрової трансформації, гібридних загроз і проривних технологій, а також проблеми інформаційних війн, безпекових гарантій і ролі міжнародного публічного права в умовах новітніх викликів.

Розраховано на фахівців з міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, публічного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти всіх рівнів, а також буде корисним для всіх, кого цікавить окреслене коло проблем.

The collection contains the proceedings of the national research and practical conference "Transatlantic Security and the Role of Ukraine." The materials explore profound shifts in the international security environment driven by intensified strategic competition, a new wave of geopolitical challenges, and the evolving global order. Key topics include transformations in security architecture, the impact of geoeconomic factors, and responses of Western alliances to power-based politics. Particular attention is paid to Russia's war against Ukraine as a catalyst for change in both regional and global security landscapes. The collection highlights Ukraine's strategic role in shaping the European and Euro-Atlantic security systems. It examines cooperation formats with the EU, NATO, and the United States, as well as issues of EU defense policy, strategic autonomy, and transatlantic cohesion. The future of security is addressed through scenarios of emerging threats in the context of digital transformation, hybrid warfare, and disruptive technologies. Also analyzed are challenges related to information warfare, security guarantees, and the evolving role of international public law in response to new global threats.

The collection is intended for professionals in international relations, international and national security, and public administration; for government and local self-government officials; for scholars, educators, and students of all levels. It will also be of interest to all those engaged with the outlined range of issues.

© НТУ «Дніпровська Політехніка», 2025

ЗМІСТ

I. Глобальні трансформації безпеки в умовах стратегічної конкуренції

Ігор ТОДОРОВ. Виклик трансатлантичної єдності з боку адміністрації Д. Трампа.....	4
Віталій САВЧУК. Трансатлантична солідарність в умовах війни: Байден і зміцнення єдності Заходу щодо України	8
Марія НЕМЄЧЕВА. Ренесанс «холодної війни» у ХХІ столітті: стратегічне суперництво і глобальна безпека.....	12
Влада НЄГІНА. Стратегія нової адміністрації Д. Трампа в ізраїльсько-американських відносинах.....	16
Тетяна ЄЛОВА. Застосування стратегічних комунікацій в Україні для захисту національних інтересів.....	18
Олександр НЕПРИЦЬКИЙ. Безпекові пріоритети у роботі органів місцевого самоврядування під час повномасштабного вторгнення російських військ в Україну (на прикладі діяльності вінницької обласної та місцевих рад).....	22
Валерія СИНЯВСЬКА. Тарифна політика як індикатор економічної готовності ЄС до трансформацій у зовнішній торгівлі з США.....	25
Андрій ГРУБІНКО. Велика Британія-ЄС: «Перезавантаження» відносин на тлі сучасних викликів європейській безпеці.....	28
Олександр КОПТЄВ. Провал Будапештського меморандуму та гарантії безпеки для післявоєнної України.....	32
Анастасія ПАТРЕТНА. Можливості проведення операції з підтримання миру в Україні під проводом Коаліції охочих.....	35
Софія МАТВІЮК. Специфіка гібридної агресії росії проти України: досвід інтерпретації.....	45

II. Роль України в європейській та євроатлантичній системі безпеки

Надія РУДІК. ЄС на шляху до глобального лідерства в сфері безпеки.....	49
--	----

Богдан ОЛІНСЬКИЙ. Діяльність Великої Британії у протидії російській агресії.....	53
Олександр РУДІК. Біла книга з питань європейської оборони як крок до європейського оборонного союзу.....	56
Дмитро КОРОТКОВ, Олег КУЗЬ. Європейська безпекова матриця: основні принципи та моделі.....	61
Олександр ЗНАХУРЕНКО. Еволюція оборонної політики ЄС: від автономії до стратегічної співпраці.....	63
Владислав ПОВОЛОЦЬКИЙ. Європейська стратегічна автономія в умовах глобальної турбулентності після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну.....	68
Дарія САМСОНОВА. Вплив України на концепцію «стратегічної автономії» Європи.....	69
Ольга КРАВЧЕНКО. Безпекова партнерство Україна-ЄС: реалії сьогодення.....	73
Анастасія МИРШАВКА. Партнерство Україна-ЄС в контексті протидії гібридним загрозам.....	78
Катерина ДЕРДЕЛЬ. Вплив євроінтеграції на реформи в секторі безпеки та оборони України.....	82
Іван ЩЕРБІНА. Участь України у проєкті Military Mobility в межах PESCO: можливості та обмеження.....	85
Ольга РОДІНА. Олександра ДВУРЕЧЕНСЬКА. Розміщення в Україні європейських контингентів як фактор безпеки регіону.....	93
Кирило СОЛОВЙОВ. Виклики та перспективи партнерства України та ЄС в сфері інформаційної безпеки.....	95
Володимир СЕМЕНЮК. Демократична трансформація України: від пострадянської авторитарної системи до європейських стандартів.....	97
Тетяна КУЛИК. Олександра АЛЕКСАНДРОВА. Нова модель сил НАТО.....	102
Владислав ГАРМАШ. Еволюція ролі НАТО в умовах конфронтації з Росією (2014-2025 рр.).....	108
Анастасія САДОМОВА. Політика НАТО з кібербезпеки: методи та виклики.....	111
Олександра КАРАКУЦ. Стратегічне партнерство та взаємні безпекові інтереси України з ЄС і НАТО.....	117
Марія БОМБІК. Від асоціації до членства: що потрібно Україні для повноправного вступу до ЄС?.....	120

Софія МУРАВЬОВА. Формування безпекового трикутника Україна – ЄС – НАТО в умовах трансформації міжнародного порядку.....	124
В'ячеслав КОРОТКИЙ. Роль держав-членів ЄС у забезпеченні спільної інформаційної безпеки.....	128

III. Сучасні виклики, інновації та майбутні сценарії безпеки

Юрій ТЕМІРОВ. Культурно-цивілізаційний вимір міжнародної безпеки..	131
Валерія ТИХОНОВА. Таємна дипломатія.....	135
Микола КОРНІЛЕНКО. Політичне лідерство у ХХІ столітті - вплив на суспільне життя.....	138
Катерина РИБАЛКО. Війна як каталізатор технологічних інновацій: український досвід.....	141
Дарина САДОВА. Соціальні мережі як інструменти сучасної цифрової дипломатії: виклики та можливості для України в умовах глобальної невизначеності.....	143
Богдан Кремінський. Спортивна дипломатія як чинник міжнародних відносин.....	147
Ірина ПАВЛЕНКО. Можливості та обмеження використання ІПСО як інструменту гібридної агресії, альтернативний погляд.....	150
Марія ТЕРЬОХІНА. Цифрова етнографія: меми, фольклор та наративний спротив у гібридній війні.....	155
Олена ОРЕХОВА. Українська протидія російській дезінформації в інформаційній війні.....	158
Поліна ШЛИКОВА. Кібербезпека та протидія дезінформації як складові національної обороноздатності України.....	161
Ольга БАБИЧ. Вплив медіа на протидію політичним наративам під час російсько-української війни.....	163
Олеся ЧЕРГІНЕЦЬ. Застосування «м'якої сили» КНР через призму діяльності інститутів Конфуція.....	166
Валентина БАБІНА. Демократія під час війни: виклики та шляхи збереження.....	168
Єгор ВОВК. Трансформація військово-політичного співробітництва між Китаєм та КНДР.....	173
Тетяна САМОЙЛЕНКО. Трансформація міжнародного публічного права в умовах інформаційної війни.....	176

Дмитро КОРОТКОВ

кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин і політичної філософії
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Олег КУЗЬ

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

ЄВРОПЕЙСЬКА БЕЗПЕКОВА МАТРИЦЯ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА МОДЕЛІ

Проблема формування європейської архітектури безпеки виникла як результат глибоких змін у системі міжнародних відносин після завершення Холодної війни. З розпадом СРСР і Варшавського договору постало питання: якою має бути нова система гарантування миру та стабільності в Європі? Попри спроби створити інклюзивну архітектуру безпеки (наприклад, через ОБСЄ або спільні механізми НАТО-Росія), ці ініціативи не змогли запобігти відновленню конфліктів, зокрема війні в Україні після 2014 року та повномасштабній агресії Росії у 2022 році.

Ключова проблема полягає у відсутності загальноприйнятої концепції безпеки: Західні країни будували архітектуру безпеки на принципах верховенства права, недоторканності кордонів і демократичних цінностей, тоді як Росія прагнула ревізії повоєнних порядків і створення зон впливу. Це фундаментальне розходження призвело до глибокої кризи всієї європейської безпекової системи. Необхідно підкреслити, що сучасна система європейської безпеки знаходиться у стані кардинальних змін. Концепція демократичного світу в основі якої парадигма, що демократичні країни не воюють одна з одною звела нанівець ідею повномасштабного військового конфлікту на континенті. На сьогодні жодна з європейських країн не спроможна самостійно вирішувати стратегічні проблеми безпеки.

Європейська архітектура безпеки ґрунтується на низці принципів, які визначають структуру та функціонування безпекових механізмів на континенті. Встановлення таких принципів є результатом багаторічної еволюції міжнародних відносин та глобальних змін у політичному середовищі. Разом з тим, конкретні моделі безпеки в Європі, що виникли в результаті взаємодії держав та міжнародних організацій, також мають значний вплив на безпекову архітектуру регіону (Лакішник, 2011, с.150).

Одним із основоположних принципів європейської архітектури безпеки є принцип неподільності безпеки. Цей принцип, відповідно до якого безпека кожної окремої держави є тісно пов'язаною з безпекою інших, був закріплений у

міжнародних документах, зокрема в Паризькій хартії для нової Європи 1990 року. Автори хартії проголосили, що безпека не може бути досягнута за рахунок інших держав, і що забезпечення стабільності має ґрунтуватися на спільних зусиллях. Встановлено, що для досягнення стабільності в Європі необхідно будувати систему безпеки, яка враховує інтереси всіх країн континенту та сприяє розвитку довіри між державами (Hyde-Price, 2007, p.134).

До кінця 1980-х років європейська безпекова система мала біполярний характер, що виражалось в поділі континенту на два військово-політичні блоки - НАТО і Варшавський договір. Встановлено, що цей період був характерний для системи стратегічного стримування, в якій баланс сил був основним елементом безпеки. Така система не передбачала гнучкості у вирішенні конфліктів і акцентувала увагу на конфронтації між двома блоками. Система безпеки цього періоду була орієнтована на військову готовність і націленість на ядерний стримування.

З кінця 1980-х років і після завершення "холодної війни" в Європі почала формуватися багатополярна система безпеки, що стала результатом посилення ролі нових міжнародних акторів, таких як Європейський Союз. Встановлено, що на даному етапі безпека Європи перестала визначатися лише двома великими військово-політичними блоками, а була доповнена діяльністю численних міжнародних організацій, таких як ОБСЄ та інші регіональні структури. Зокрема, на тлі розширення НАТО та активної зовнішньої політики ЄС формувалась нова безпекова архітектура, що орієнтувалась на багатостороннє співробітництво, кризовий менеджмент та інтеграційні процеси.

Модель регіональної безпеки є основою для сучасної безпекової політики Європи, в межах якої активна роль належить Європейському Союзу та його програмам у сфері миротворчості та стабілізації. Зокрема, інституціональні механізми, які були створені в рамках Загальної зовнішньої та безпекової політики (CFSP) та Європейської політики безпеки й оборони (CSDP), визначають сучасну модель безпеки ЄС. Ці механізми забезпечують реалізацію миротворчих місій, які сприяють розвитку стабільності у кризових регіонах Європи та за її межами, що, у свою чергу, сприяє глобальній безпеці. Однак, як показують дослідження, цей підхід потребує подальшого вдосконалення через взаємодію з іншими міжнародними акторами.

Якщо говорити про офіційні кроки Євросоюзу в напрямі реалізації концепції стратегічної автономії, то слід згадати затвердження «Стратегічного компаса» – рамкового документа, який стане стратегією діяльності ЄС у сфері безпеки на наступні 5-10 років. У документі окреслюються наявні та потенційні загрози для Європейського Союзу, способи протистояння їм, основні напрямки та цілі розвитку ЄС у сфері безпеки. Тобто, основною метою оборонної стратегії ЄС є визначення того, як Об'єднання повинно реагувати на кризові ситуації, а також досягнення більшої стратегічної автономності задля просування

європейських цінностей та інтересів на глобальному рівні на тлі конфронтації за геополітичне лідерство між США, Росією та Китаєм (Кобець, 2023, с.23).

Сучасний етап формування архітектури безпеки передбачає переосмислення ролі таких інституцій, як НАТО, ЄС і ОБСЄ. НАТО суттєво зміцнює свою східну флангу, а Європейський Союз дедалі активніше інтегрує політику оборони через ініціативи на кшталт PESCO (Постійне структуроване співробітництво). Водночас постає питання: чи можлива безпека в Європі без участі Росії або всупереч їй? І якщо так, то які гарантії безпеки для держав на кордоні Європейського Союзу, таких як Україна, мають бути розроблені?

Зазначимо, що формування нової європейської архітектури безпеки неможливе без урахування наслідків російської агресії, реформування міжнародних організацій та розробки нових механізмів стримування і захисту. Україна, як форпост боротьби за демократичну Європу, має стати одним із активних учасників побудови цієї нової системи.

Список використаних джерел

- Hyde-Price A. (2006) European Security in the Twenty-First Century: The Challenge of Multipolarity. *Routledge*.
- Кобець, Ю., Голуб'як, Н. (2023). Оборонна та безпекова політика Європейського Союзу: суперечності трансформації. *Грані*, 26(5). doi: <https://doi.org/10.15421/172396>
- Лакішик Д. М. (2011). Нові виклики і загрози для міжнародної безпеки сучасної держави. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 102(1). Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_102%281%29__25

Олександр ЗНАХУРЕНКО

студент 1 курсу магістерського рівня вищої освіти,
кафедра міжнародних відносин і політичної філософії
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
Науковий керівник д.ф.н., проф. Олег КУЗЬ

ЕВОЛЮЦІЯ ОБОРОННОЇ ПОЛІТИКИ ЄС: ВІД АВТОНОМІЇ ДО СТРАТЕГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ

Оборонна політика Європейського Союзу пройшла значну еволюцію, змінившись від початкових амбіцій стратегічної автономії до більш практичного формату стратегічної співпраці. Цей процес був спричинений як внутрішніми змінами, так і зовнішніми викликами, які змусили ЄС переосмислити свою роль у безпековому середовищі. Важливо розуміти, що ця еволюція не є просто рухом

Наукове видання

ТРАНСАТЛАНТИЧНА БЕЗПЕКА ТА РОЛЬ УКРАЇНИ

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
За загальною редакцією Тетяни КУЛИК

У авторській редакції

Комп'ютерний оригінал-макет – Тетяна КУЛИК

Обсяг: 12 авт. арк.

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті «Дніпровська Політехніка».

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49050, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19